

liko (12.000) prebivalcev, važno središče za razširjanje katoliške vere v Indiji. Knjigo krasi 72 lepih in velikih slik, katerih mnogo je narajenih naravnost po fotografiji, vsled česar nas najživejše poučujejo o indijskih rodovih, stavbah, nošah, segah in katoliških napravah.

Najtopleje priporočam prijateljem poljščine in katoliških misij to krasno knjigo: za um in za srce bodo dobili mnogo v njej, gledali bodo sliko katoliškega delovanja v daljnih vzhodnih deželah. (Dobiva se v Krakowu, wydawnictwo »Missyj Katolickich«, ulica Kopernika 26.)

Kdor čita rad poljski, priporočamo mu dve ceni povesti pisatelja Ks. Stanisława Kostke in sicer:

»**Kto winien?**« powieść. Strani 154. Cena 27 kr.

»**Ze zdrowego pnia**«, powieść z naszej biedy. Str. 226. Cena 33 kr. — Obe povesti nam podajata istinite slike iz življenja poljskega naroda. Dobé se: Wydawnictwo »Katolika« w Bytomie, (Szł. G. Beuthen. Ob. Schl.)

RUSKO SLOVSTVO.

(Spisal V. B—r.)

Zadnji dve leti ni poročal »Dom in Svet« redno o ruskem književnem delovanju; bodi mi zato dovoljeno, da omenim najvažnejše književne pojave v tem času.

Zagledala so beli svet: »**Stihotvorenija**« priljubljenega pesnika M. P. Rose n g e i m a v dveh zvezkih. To je že četrto izdanje od l. 1858., znak, da se te pesmi rade prebirajo med ruskim narodom. V tem izdanju je priobčenih tudi nekoliko do sedaj še nenatisnenih pesmij starega pesnika, med katerimi je najbolj zanimiva: »Rus - čeka«.

Dokaj zanimiv pojav v ruskem pesništvu so tudi: »**Stihotvorenija O. N. Čjumina**« (Mihajlova). Te pesmi se odlikujejo z živahnostjo in zdravimi mislimi in prav nič ne diše po navadnem pesimizmu mlajših pesnikov.

Ne manje znamenite so pesmi Aleksandra Poležajeva, katere je vnovič izdal P. Jefremov, dodavši življenjepis pokojnega pesnika. Poležajev je bil sin kmetiških starišev in je zaradi živahne narave zagazil v take nesreče, da se mu je povse pristudilo življenje. Da bi ložje pozabil svoje nezgode, udal se je vinu in žalostno umrl. Sam Bjelinski, znamenit ruski kritik, ni poznal njegovih razmer in ga zato ostro obsodil. Jefremov je izkušal do dobra predstaviti njegove razmere in opisati krivice, katere so ga napotile, da je umrl tako nesrečno. Poležajev je bil izreden talent in bi se vspel polagoma do visoke stopinje med ruskimi pesniki, da ga niso vrgle razmere zgodaj v hladni grob.

Prijatelji umrlega Vsevoloda M. Garšina so izdali krasno spominsko knjigo: »**Pamjati V. M. Garšina**«, okrasili jo s slikami in spisi najboljših ruskih pisateljev, med katerimi je osem življenjepisov, pisem, tudi nekoliko izvirnih novel (od Čehova, Ščedrina itd.).

Znani in nadarjeni pisatelj Maksim Bjelinski (Jasinski) je izdal zopet nekoliko povestij, med katerimi se posebno odlikujejo: »**Zenin in nevjesta**«, »**Božja iskra**« in roman »**Tragiki**«.

Slavni grof L. Tolstoj je napisal novo povest — če se more tako nazvati — »**Kreutzerovo sonato**«, v kateri opisuje razmere ruske familije in v katero vpleta svoje reformatorske misli o modernem zakonu. Najnovejše delo njegovo je zdaj komedija »**Plodi prosvješčeniija**«, katera je pa tudi pisana v duhu realističnem.

Vladimir Korolenko je izdal svoje »**Očerke i razkaze**«. Korolenko je pisatelj na glasu, zlog mu je lehak in neprisiljen, riše verno in istinito.

S. Leskov je napisal »**Gora**«, roman iz egiptovskega življenja.

D. N. Mamin (Sibirjak) je napisal v novejšem času zopet več lepih romanov, med katerimi se posebno odlikuje: »**Gornoe gnjezdo**«; opisuje se v njem življenje na Uralu, katero pisatelj dobro pozna, saj je sam ondi rojen.

Izdana so v novič zbrana dela A. S. Gribojedova.

Med kritičnimi deli moram omeniti delo Kotljarevskago: »**Očerki novejšej ruskoj literatury**«, v katerem kritikuje novejše pesnike: Minskega, Na dsona, Fruga, Fofanova in druge in v katerem nam hoče podati karakteristiko sedanje ruske poezije. Označuje jo on kot poezijo toge in melanholije, zato pa tudi novejše pesmi ne segajo v srce čitateljem, dasi se jih izda vsako leto lepo število, in dasi je dosti nadarjenih pesnikov. Poezija je prenehala biti — pravi — sredstvo za razširjanje omike in civilizacije, kakor je bila nekdanj za Puškina, Lermontova in Nekrasova. Vzroke tej izpremembi nahaja on v samem življenju in pa v tem, ker ni pravih kritikov, kateri bi mlade pesnike učili in privedli na pravo stezo.

Vsakdo, ki se zanima za rusko knjigo, mora veselo pozdraviti delo A. Skabičeskago, katero je izšlo v Petrogradu v dveh zvezkih. V prvem zvezku opisujejo se Gogolj, Granovski, Hercen, v drugem pa Turgenjev, Ostrovski, Tolstoj, Gončarev in mnogi drugi.

Za zgodovino ruskega gledišča je zanimivo delo Opočinina: »**Ruskii teatr, ego načalo i razvitie**«. V njem je opisan natančno začetek ruskega gledišča, počenski od misterijskih in šolskih dram pa do konca l. 1819. Dasi ni sprejela kritika nič kaj laskavo tega dela, vendar je znamenito zaradi marljivo zbranih historijskih doneskov za proučevanje zgodovine ruskega gledišča.

Znamenit prinesek za literarno zgodovino rusko je našel Vl. Kolosov, namreč rokopis neznanega še do sedaj dela Hrvata Jurija Križanića, zagrebškega kanonika, kateri je živel v Rusiji v XVII. stoletju in umrl v Sibiriji v prognanstvu. Delo slove: »**Obiasenie vidovno o pisme Slovenskom**«. Kolosov misli, da je to prvo Križanićevo delo, pisano v Sibiriji.

Naj omenim še nekoliko ruskih listov. Izmed novejših leposlovnih listov je najodličnejši „**Sjever**“, katerega urejuje P. P. Gnedič, a izdajatelj mu je znani pisatelj Vs. S. Solovjev. List priporoča posebno to, da ne prinaša prevodov, nego samo izvirne spise najboljih ruskih piscev. »Sjever« je ilustrovan, izhaja vsakega tedra v Petrogradu in velja na leto 6 rubljev. — Znamenit list je tudi: „**Voprosi filozofii i psihologii**“, katerega urejuje N. V. Grot. V tem listu razpravljajo se vprašanja iz logike, etike, psihologije, estetike, metafizike itd. S tem listom popolnila se je praznina, katera je bila v ruski knjigi. Izhaja vsakega četrta leta, a velja 6^{1/2} rubljev na leto.

Umestno je, da izpregovorim čitateljem »Dom in Svet«-a o znamenitih **pokojnikih**, katere je izgubilo poslednji čas rusko slovstvo. Ves ruski narod obžaluje smrt *M. E. Saltykova* (Ščedrina), kateri je umrl 15. maja 1889. On se je poslavil največ kot satirik in je osnoval na ruskem novo pisateljsko šolo: »obličiteljnago napravlenija«. Že v petdesetih letih je napisal: »Guberske očerke«, katere je priobčil v »Ruskom vjestniku« pod psevdonimom V. Ščedrina. Že s to knjigo postal je ljubimec svojih čitateljev. Znameniti so še njegovi: »Nevini razskazi«, a zadnje delo njegovo je: »Pošenhonskajo starina«, katero je dovršil malo pred svojo smrtjo. Porodil se je l. 1826. in bil do l. 1868. v raznih državnih službah. Napisal je 25 zvezkov raznih povestij, črtic itd., meri se z Gogoljem in Sevčenkom.

Malo po smrti genijalnega Ščedrina je umrl jeden izmed prvih ruskih učenjakov: *Orest Miler*. Rodil se je l. 1833. v Revalu, in je bil profesor literarne zgodovine na petrogradskem vseučilišču, dokler ga niso l. 1888. vpokojili zaradi predavanja o Katkovu. Že l. 1865. je izdal list. ruske književnosti in pa hrestomatijo. Najbolje njegovo delo slove: »Ruskije pisatelji posle Gogolja«, potem o: Hiji Muromcu (ruskem Kraljeviću Marku), o ženitbenih pesmih in pa o A. Tolstoju, ruskem dramatik. Malo pred svojo smrtjo je objavil monografijo Uspenskega. Miler je bil slavist v najširjem pomenu. O njegovem literarnem delovanju je izdana posebna knjiga: »Očerk naučnoj djeateljnosti prof. O. F. Milera.

Med slavnimi pokojniki moram omeniti tudi znano pisateljico *V. Krestovskij* (pravo ime: Nadežda Nik. Zajučkovska-Hvoščinska). Pisala je mnogo in bila temeljito naobražena. Umela je več jezikov, najbolj pa italijanski. Boljši njeni romani so: »Pervaja borba«, »Bariton«, »Ispijtanije« itd. Rojena je bila l. 1825. v Rjazanu, a umrla je kot večina ruskih pisateljev v siromaštvu, dasi je delala do smrti.

Meseca decembra l. 1890. pa je umrl v Petrogradu eden izmed prvih ruskih pisateljev — *Grigorij Petrovič Danilevskij*. Porodil se je Danilevskij 14. aprila 1829. v Danilovki, v harkovski guberniji. Prvi pouk je prejel od svojih dobro naobraženih starišev, a kasneje obiskoval je šole v Moskvi in v Petrogradu. Že 18 letni dijak je priobčeval svoje spise, vendar se je pravo njegovo književno delovanje začelo še le z l. 1850.

Kot uradnik je potoval mnogo, pogledal v dušo svojemu narodu in se povsem zaljubil v narodo in narod, tako da je popustil službo in odšel na svoje posestvo. Vendar tudi sedaj je še mnogo potoval in pisal. Prvo delo, katero ga je slavilo po celem Ruskem, bila sta romana: »Bjegljije v Novorosiji« i »Bjegljije voratilis«. Pokazal je svojo beletristično silo in pa točno poznavanje svojega naroda. L. 1869 začel je urejevati »Pravitelstvennii Vjestnik«; dasi je imel z njim mnogo opravila, napisal je vendar lepo število zgodovinskih romanov, izmed katerih omenjam: »Mirovič«, »Na Indiju pri Oetre«, »Knjažna Jarkova«, »Potemkin na Dunaju«, »Soženajna Moskva« itd. Riše verno, pripoveduje živo in zanimivo. V zadnjem času je delal mnogo za roman iz življenja careviča A. Petroviča — vendar smrt ga je pokosila popreje, nego je dovršil to delo. Rusi so izgubili mnogo z njim, ker dokler bode ruska knjiga, vedno se bode med prvimi duševnimi velikani spominjalo ime Danilevskega.

DRUGA SLOVSTVA.

»**Listina iz l. 1170—1190.**« Slovenska profesorja-duhovnika na zasebni semeniški gimnaziji v laškem Vidmu, čč. gg. Ivan Trinko in Josip Jušič, sta izdala lansko leto v spomin vmeščenja novega župnika. č. g. Jožefa Gošnjaka na slovensko župnijo Sv. Marije v Dreki na 14 straneh tiskano latinsko listino pod zgornjim naslovom. To je jako lep, a ob jednom tužen pojav. Lepo je, da se še časi utrne iskrica slovenskega življenja iznad furlanske ravnine, a žalostno je, da mora zopet ta listina pričati, koliko slovenskih rodbin je še pred 800 leti bivalo na krasnih planjavah, po katerih sedaj dere s širokimi valovi skoraj jedino le italijanski »Tagliamento«. Pač bi bila močno ustregla gg. izdajatelja, ako bi bila primerjala pod črto prekrasna staroslovenska imena krajev in oseb navedenih v listini, s sedanjimi krajnimi in družinskimi imeni. Kot rojakoma in veščakoma v domoznanstvu bi to ne bilo tako težko, kakor tujcu. Zgodovinska veda, prenesena med narod in prav porabljena, je važno orožje v boju za obstanek naroda. Znala bi se pa letnica postaviti tej listini še nekoliko starejša.

A. K.

»**Veldes.**« Eine Idylle aus den Julischen Alpen, geschildert von Amand Freiherrn v. Schweiger-Lerchenfeld. Mit 40 Illustrationen von Ladislaus Benesch. Wien. Pest. Leipzig. A. Hartlebens Verlag. 8°. Str. 176. Cena 2 gld. 20 kr. Ta knjižica nam predočuje v besedi in s slikami raj naše domovine — Bled. Navdušen od lepote govori pisatelj vneto, rekel bi, pesniško o jezeru in njegovi okolici, risar pa je izbral najlepše predmete ter jih izborno, dasi preprosto, podal čitatelju. Zares — vsa knjiga je neka posebna vrsta slovstva, katero je ustvarilo novodobno potovanje. Vsa knjiga je jako okusna, res lepa. Slovenec, ki jo ogleduje in čita, utegne le pomilovaje vzdihniti: »Zakaj nimamo Slovenci del, v katerih bi se ne izpoddikali nad tujim duhom!«